

รายงานการไปศึกษาดูงาน ณ ศาลสูงสุด มาเลเซีย

ตามโครงการอบรมหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 1
ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ระหว่างวันที่ 6 - 7 มีนาคม 2556

จัดทำโดย
ผู้เข้าอบรมกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4

รายงานการศึกษาดูงานที่ศาลสูงสุดมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 6 - 7 มีนาคม 2556

ตามโครงการอบรมหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตยรุ่นที่ 1

ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ความนำ

ศาลรัฐธรรมนูญได้ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ก็ยังบัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญ เป็นหนึ่งในองค์กรตุลาการ เป็นศาลตามที่บัญญัติในหมวด 10 ส่วนที่ 2 มีอำนาจหน้าที่โดยสังเขปคือ พิจารณาวินิจฉัยคดีตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เช่น การพิจารณาวินิจฉัยว่า กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ พิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติของนักการเมืองว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายหรือไม่ รวมทั้งการพิจารณายุบพรรคการเมือง เป็นต้น

นอกเหนือจากการพิจารณาวินิจฉัยคดีดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นหน่วยธุรการของศาล ยังได้ทำหน้าที่เผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจ กฎหมายรัฐธรรมนูญ พื้นฐานที่ประชาชนควรรู้ให้กับประชาชนด้วย โดยเฉพาะสิทธิของประชาชนที่รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครอง ช่องทางการร้องขอให้วินิจฉัยว่า กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ และหลักนิติธรรมที่ประชาชนควรรู้ โดยจัดอบรมสัมมนาทั้งในส่วนกลาง และในภูมิภาค

ตามมาตรา 3 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติว่า “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” ดังนั้น เพื่อส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่องหลักนิติธรรมให้แก่บุคลากรในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนชาวไทยตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้จัดทำโครงการอบรมหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตยขึ้น และได้จัดให้มีการอบรม รุ่นที่ 1 เริ่มตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม 2556 ถึงเดือน กันยายน 2556 ผู้เข้ารับการอบรมประกอบด้วยบุคลากรจากภาครัฐและเอกชน รวม 51 คน (รายชื่อภาคผนวก 1)

ในการจัดอบรมหลักสูตรนี้ นอกจากจัดให้มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาบรรยายในห้องอบรมแล้ว ยังจัดให้มีการเดินทางไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วย สำหรับการไปศึกษาดูงานในต่างประเทศครั้งแรก ได้จัดให้เดินทางไปศึกษาดูงานที่ศาลรัฐธรรมนูญอินโดนีเซีย กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย และศาลสูงสุดมาเลเซีย ประเทศมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 4 มีนาคม 2556 ถึงวันที่ 7 มีนาคม 2556

อินโดนีเซียและมาเลเซียเป็นประเทศในประชาคมอาเซียน ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่มีระบบการปกครองและระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน อินโดนีเซียปกครองด้วยระบบประธานาธิบดี เป็นผู้บริหารสูงสุด ระบบกฎหมายมีพื้นฐานเป็นระบบประมวลกฎหมาย ส่วนมาเลเซียปกครองโดยระบบรัฐสภามี

พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารสูงสุด ใช้ระบบกฎหมายส่วนหนึ่งเป็นระบบกฎหมายจารีตประเพณี จึงเป็นโอกาสอันดีที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้ศึกษาดูงานจากประเทศที่มีความแตกต่างกันในเรื่องดังกล่าว

องค์ประกอบของ คณะศึกษาดูงาน ประกอบด้วยผู้เข้ารับการอบรม 47 คน (ผู้เข้ารับการอบรม 4 คน มีภารกิจและความจำเป็นไม่สามารถเดินทางไปได้) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สองท่านคือ นายเฉลิมพล เอกอุรุ และนายบุรีรักษ์ มาประณีต เป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำปรึกษา นายปัญญา อุดชาชน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นางสาวมาลินี ชีระวรกุล เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 นางสาววัลภา ทิพพะพาทย์ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 และนายนิติกร จิรฐิติกาลกิจ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดูแลประสานงาน อำนวยความสะดวกในระหว่างการเดินทางศึกษาดูงาน

ออกเดินทางไปกรุงจาการ์ตา วันที่ 4 มีนาคม 2556 ออกเดินทางจากสนามบินสุวรรณภูมิ เวลา 8.20 น. โดยสายการบินการบินไทยเที่ยวบินที่ TG433 ถึงสนามบินชูการ์โนฮัตตะ กรุงจาการ์ตา เวลา 11.30 น. (เวลาที่กรุงจาการ์ตาตรงกับเวลาในประเทศไทย) แล้วเดินทางไปที่พักโรงแรม Pullman Jakarta Central Park Podomoro City Jl. Let. Jend S Parman Kav 28 Jakarta Barat 11470 JAKARTA โดยรถบัสที่ผู้จัดการเดินทางจัดไว้ จำนวน สองคัน เนื่องจากมีการจัดกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมไว้แล้วเป็น 4 กลุ่ม ได้กำหนดให้กลุ่มที่ 1-2 ขึ้นรถคันที่ 1 กลุ่มที่ 3-4 ขึ้นรถคันที่ 2 จึงเกิดความสะดวกรวดเร็วไม่เกิดปัญหาขุลมุนว่าใครจะขึ้นรถคันไหน

ที่สนามบินกรุงจาการ์ตา

นั่งรถชมกรุงจาการ์ตา ช่วงบ่ายของวันที่ 4 มีนาคม 2556 ก่อนที่จะเดินทางไปสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงจาการ์ตา ได้มีโอกาสนั่งรถชมกรุงจาการ์ตา ไปที่บริเวณท่าเรือของกรุงจาการ์ตาที่ใช้ขนถ่ายสินค้ามาตั้งแต่สมัยร้อยปีที่ผ่านมามีปัจจุบันยังคงใช้เป็นที่ขนถ่ายสินค้าอยู่ และผ่านไปบริเวณเมืองเก่า และย่านเมืองใหม่ของกรุงจาการ์ตา นั่งรถชมกรุงจาการ์ตาแบบฉาบฉวยแล้ว เดินทางไปยังสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงจาการ์ตา ที่ตั้งอยู่ที่ Jakarta Jl. Imam Bonjol, No. 74 Menteng, Jakarta Pusat 10310. ตลอดทางได้สัมผัสกับการจราจรที่ติดขัดอย่างแสนสาหัสของกรุงจาการ์ตา เนื่องจากตรงกับเวลาเลิกงานและมีฝนตก ระหว่างทางจะเห็นประชาชนรอขึ้นรถเมล์ช่องทางพิเศษจำนวนมาก มีคำถามเกิดขึ้นระหว่างที่อยู่ท่ามกลางรถที่ติดขัดว่า การจราจรที่กรุงเทพฯกับที่จาการ์ตาที่ไหนติดขัดมากกว่ากัน มีคำตอบสอดแทรกมาว่า ในไม่ช้านี้ กรุงเทพฯน่าจะชนะเนื่องจากนโยบายรถคันแรก

ประชาชนรอขึ้นรถเมล์ช่องทางพิเศษ

งานเลี้ยงรับรองที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงจาการ์ตา เวลา 19.00 น. ของวันที่ 4 มีนาคม 2556 สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงจาการ์ตา เป็นเจ้าภาพจัดเลี้ยงอาหารค่ำแก่คณะที่ทำเนียบเอกอัครราชทูตซึ่งอยู่บริเวณเดียวกันกับสถานเอกอัครราชทูต

ท่านทูตกล่าวต้อนรับ

บรรยากาศอาหารค่ำที่ทำเนียบเอกอัครราชทูต

วันที่ 5 มีนาคม 2556 ช่วงเช้าก่อนถึงเวลาศึกษาคุณงานที่ศาลรัฐธรรมนูญอินโดนีเซีย ในเวลา 14.00 น. ไปศึกษาชมพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ของอินโดนีเซีย กรุงจาการ์ตา ต่อมาในเวลา 14.00 น. ไปศึกษาคุณงานที่ศาลรัฐธรรมนูญอินโดนีเซียที่ตั้งอยู่ที่ Jl. Medan Merdeka Barat 6Jakarta 10110

ที่ศาลรัฐธรรมนูญอินโดนีเซีย

ไปศึกษาคุณงานที่ประเทศมาเลเซีย หลังจากศึกษาคุณงานที่อินโดนีเซียเสร็จสิ้นแล้วในวันที่ 6 มีนาคม 2556 คณะศึกษาคูงานต้องเดินทางจากกรุงจาการ์ตาไปยังกรุงกัวลาลัมเปอร์ เพื่อศึกษาคุณงานที่ศาลสูงสุดมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซีย ได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษเมื่อปี พ.ศ.2500 ตอนได้รับเอกราชใช้ชื่อประเทศว่า สหพันธรัฐมลายา ซึ่งมีสิงคโปร์เป็นรัฐรวมอยู่ด้วยหนึ่งรัฐ ในปี 2506 ได้รวมรัฐซาบาร (Sabah) และรัฐซาราวัก ซึ่งตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียวเข้าด้วยกัน เรียกชื่อเป็นมาเลเซีย ต่อมาในปี 2508 สิงคโปร์ได้แยกตัวออกไปเป็นประเทศสิงคโปร์ ปัจจุบันประเทศมาเลเซียประกอบด้วยรัฐ (State) 13 รัฐ และเขตแดนของสหพันธรัฐ (Federal Territories) 3 เขต

อาณาเขตของประเทศมาเลเซียที่ตั้งอยู่บนแหลมมาลายู มี 11 รัฐ คือ รัฐเปรัก (Perak) มีเมืองหลวงชื่อ Ipoh รัฐปาหัง (Pahang) มีเมืองหลวงชื่อ Kuantan รัฐเซลัง-งอร์ (Selangor) มีเมืองหลวงชื่อ Shah Alam รัฐเปอรลิต (Perlis) มีเมืองหลวงชื่อ Kamgar รัฐเคดาห์ (Kedah) มีเมืองหลวงชื่อ Alor Setar รัฐเนกรีเซมบิลัน (Negri Sembilan) มีเมืองหลวงชื่อ Seremban รัฐยะโฮร์ (Johor) มีเมืองหลวงชื่อ Johor Bahru รัฐกลันตัน (Kelantan) มีเมืองหลวงชื่อ Kota Bharu รัฐตรังกานู (Terengganu) มีเมืองหลวงชื่อ Kuala Terengganu รัฐปีนัง (Penang) มีเมืองหลวงชื่อ George Town รัฐมะละกา (Malacca) มีเมืองหลวงชื่อ Malacca City และเขตแดนของสหพันธรัฐ 2 เขต คือกรุงกัวลาลัมเปอร์ และเมือง Putrajaya อาณาเขตส่วนนี้เรียกกันว่า มาเลเซียตะวันตก (West Malaysia)

ส่วนอาณาเขตที่เรียกกันว่า มาเลเซียตะวันออก (East Malaysia) ประกอบด้วยรัฐ 2 รัฐ คือรัฐซาบาร (Sabah) มีเมืองหลวงชื่อ Kota Kinabalu และรัฐซาราวัก (Sarawak) มีเมืองหลวงชื่อ Kuching ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียวและเขตแดนของสหพันธรัฐ 1 เขตคือ หมู่เกาะ Labuan ตั้งอยู่ใกล้เกาะบอร์เนียว

แผนที่ประเทศมาเลเซีย

ระบบการปกครองประเทศของมาเลเซียเป็นแบบสหพันธรัฐ มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีรัฐบาลกลาง (Federal Government) เป็นผู้บริหารประเทศ มีกรุงกัวลาลัมเปอร์เป็นเมืองหลวง

พระมหากษัตริย์อันเป็นประมุขของมาเลเซีย เรียกว่า สมเด็จพระราชาธิบดี (Yang Di-Pertuan Agong) ได้รับเลือกจากที่ประชุมของสุลต่านของรัฐ ทั้ง 9 รัฐ ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี โดยการเลือกของพระประมุข (Timbalay Yangdi Pertuan Agong) ที่มีวาระครั้งละ 5 ปีเช่นกันด้วย เมื่อครบวาระก็จะมีการเลือกกันใหม่ โดยสมเด็จพระราชาธิบดีองค์เดิมไม่มีสิทธิ์เลือกตั้งในครั้งต่อไป จนกว่าจะครบสุลต่านทุกพระองค์แล้ว พระราชาธิบดีองค์ปัจจุบัน ที่ทรงเข้าพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระราชาธิบดีองค์ที่ 14 เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2555 คือ สุลต่านรัฐเคดาค์ พระนาม อับดุล ฮาลิม มูอัดซัม ซาห์ (Abdul Halim Mu adzam) ทรงได้รับเลือกเป็นพระราชาธิบดีในครั้งนี้เป็นรอบที่ 2 เพราะทรงได้รับการคัดเลือกให้เป็นพระราชาธิบดีมาแล้วครั้งหนึ่ง เมื่อ ปี พ.ศ.2513

รัฐแต่ละรัฐมีสุลต่านหรือผู้ว่าการรัฐเป็นประมุข โดยได้รับการแต่งตั้งจากสมเด็จพระราชาธิบดี รัฐที่มีสุลต่านเป็นประมุข จำนวน 9 รัฐคือ เปรัก (Perak) ปาหัง (Pahang) เซลัง-งอร์ (Selangor) เปอร์ลิส (Perlis) เคดาห์ (Kedah) เนกรีเซมบิลัน (Negri Sembilan) ยะโฮร์ (Johor) กลันตัน (Kelantan) และตรังกานู (Terengganu) รัฐที่มีผู้ว่าการรัฐเป็นประมุข จำนวน 4 รัฐ คือ ปีนัง (Penang) มะละกา (Malacca) ซาราวัก (Sarawak) และซาบাহ (Sabah) รัฐที่สุลต่านได้รับการคัดเลือกเป็นสมเด็จพระราชาธิบดี จะมีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการขึ้นทำหน้าที่แทนสุลต่าน

แต่ละรัฐมีรัฐธรรมนูญเป็นของรัฐนั้นๆ เอง ทั้งนี้รัฐธรรมนูญของรัฐต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของประเทศ แต่ละรัฐมีรัฐบาลที่มาจากระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญของรัฐเป็นผู้บริหาร ส่วนเขตแดนของสหพันธรัฐบริหารโดยรัฐบาลกลาง

ออกเดินทางไปกรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย วันที่ 6 มีนาคม 2556 ออกเดินทางจากกรุงจาการ์ตาไปยังกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยสายการบิน Garuda เที่ยวบินที่ GA820 เนื่องจากเที่ยวบินนี้จะออกจากสนามบินซูการ์โนฮัตตะ กรุงจาการ์ตา เวลา 08.40 น. คณะจะต้องถึงสนามบินไม่เกินเวลา 07.00 น. และจากการพบกับสภาพรถติดในกรุงจาการ์ตา ผู้จัดการเดินทางจึงกำหนดให้เดินทางออกจากโรงแรมที่พัก เวลาไม่ช้ากว่าเวลา 06.00 น. เพื่อการจราจรที่อาจติดขัด และได้ติดต่อกับทางโรงแรมขอให้เปิดห้องอาหารเช้า ตั้งแต่เวลา 04.00 น. แต่เมื่อถึงเวลา ห้องอาหารยังไม่พร้อม ต้องรอนจนถึงเวลา 04.45 น. ครั้นถึงเวลานัดที่จะออกเดินทาง คณะเดินทาง

พร้อม แต่กระเป๋าดูเดินทางของบางท่านยังไม่พร้อม เนื่องจากเหตุผิดพลาดของพนักงาน โรงแรม จนถึงเวลา 06.20 น. จึงออกเดินทางได้ และก็โชคดีที่การจราจรไม่ติดขัด จึงเดินทางถึงสนามบินตามกำหนดเวลา

เที่ยวบินของสายการบินการูต้า ที่ GA820 เดินทางถึงสนามบินระหว่างประเทศกัวลาลัมเปอร์ เวลา 11.45 น. (เวลาที่กรุงกัวลาลัมเปอร์เร็วกว่าเวลาที่กรุงจาการ์ตาและกรุงเทพฯ 1 ชั่วโมง) เมื่อเครื่องบินจอดเทียบที่ งวง ผู้โดยสารยังไม่สามารถลงจากเครื่องได้ เนื่องจากมีข้อขัดข้องไม่สามารถนำขบวนมาเทียบประตูเครื่องบินได้ จนเจ้าหน้าที่ต้องนำบันไดมาเทียบ แล้วเดินลงจากบันได แล้วเดินขึ้นขบวนอีกทอดหนึ่ง

สนามบินระหว่างประเทศกัวลาลัมเปอร์แห่งนี้เป็นสนามบินที่สร้างขึ้นใหม่แทนสนามบินเก่า ตั้งอยู่ใน เมือง Sepang ทางตอนใต้ของรัฐ เซลัง-งอร์ อยู่ห่างจากกรุงกัวลาลัมเปอร์ประมาณ 60 กิโลเมตร มีพิธีเปิดเป็นทางการ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2541

ที่สนามบิน เอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ นายกฤต ไกรจิตติและอุปทูตนายทรงศักดิ์ สายเชื้อ พร้อมเจ้าหน้าที่รอด้อนรับคณะที่ประตูทางออกจากเครื่องและพาคณะไปที่ห้องรับรองที่อาคารหลักของสนามบิน อำนวยความสะดวกด้านพิธีการเข้าเมือง

ท่านเอกอัครราชทูต นายกฤต ไกรจิตติ ต้อนรับที่สนามบิน

ผู้จัดการเดินทางจัดรถบัส จำนวน 2 คัน นำคณะเดินทางจากสนามบินไปยังเมือง Putrajaya ซึ่งเป็น เมืองศูนย์กลางการของรัฐบาลกลางมาเลเซีย เพื่อรับประทานอาหารกลางวันและเข้าศึกษาดูงานที่ศาลสูงสุดมาเลเซีย ที่ตั้งอยู่ที่อาคาร Palace of Justice ในเมือง Putrajaya

เมือง Putrajaya เป็นเมืองที่เนรมิตขึ้นใหม่ เพื่อเป็นศูนย์กลางการปกครองของรัฐบาลกลางมาเลเซีย แทนกรุง กัวลาลัมเปอร์ที่แออัด ตั้งอยู่ในรัฐ เซลัง-งอร์ ห่างจากกรุงกัวลาลัมเปอร์ประมาณ 25 กิโลเมตร ทำเนียบรัฐบาลและ สถานที่ราชการหลายแห่งเริ่มทยอยย้ายมาที่ Putrajaya ตั้งแต่ปี 2542 แต่กรุงกัวลาลัมเปอร์ยังคงเป็นเมืองหลวงของ มาเลเซียเช่นเดิม รัฐสภาและพระราชวังของพระราชาริบัติแห่งมาเลเซีย ยังคงอยู่ที่กัวลาลัมเปอร์ เมือง Putrajaya ตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างสนามบินระหว่างประเทศกัวลาลัมเปอร์ และเมืองหลวงกรุงกัวลาลัมเปอร์มีระบบรถไฟ ความเร็วสูงเชื่อมต่อระหว่างสนามบินและเมืองหลวง

เมือง Putrajaya

การสร้างเมือง Putrajaya เกิดจากการคิดริเริ่มของ นายกรัฐมนตรี มหาเธร์ เริ่มพัฒนาก่อสร้างในปี 2533 ชื่อ Putrajaya ตั้งขึ้นจากท้ายชื่อของนายกรัฐมนตรีคนแรกของมาเลเซีย คือ ตนกู อับดุลราห์มาน (Tonku Abdul Rahman Putra) คำว่า Putra มาจากภาษาสันสกฤตแปลว่า เจ้าชาย หรือเด็กชาย คำว่า Jaya แปลว่า สำเร็จหรือชัยชนะ เนื่องจากที่ดินที่ตั้งเมือง Putrajaya ตั้งอยู่ในรัฐเซลัง-งอร์ ตอนที่เริ่มสร้าง รัฐบาลกลางจึงต้องเจรจาซื้อที่ดินประมาณ 45.8 ตารางกิโลเมตร จากรัฐเซลัง-งอร์ เพื่อให้เมือง Putrajaya เป็นเขตแดนของสหพันธรัฐ โดยจ่ายเงินชดเชยค่าที่ดินดังกล่าวจำนวนที่เป็นที่พอใจของรัฐ เซลัง-งอร์ แต่ไม่มีตัวเลขเป็นที่เปิดเผย ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ นายกรัฐมนตรี มหาเธร์ ได้ประกาศให้ Putrajaya เป็นเขตแดนของสหพันธรัฐแห่งที่ 3 จากเดิมที่มีอยู่คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์และหมู่เกาะ Labuan

จากสนามบินใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 30 นาที ก็เข้าเขตเมือง Putrajaya ซึ่งมีการวางผังเมืองไว้อย่างดี มีภูมิทัศน์สวยงาม มีบ้านและอาคารที่พักของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานใน Putrajaya เรียงรายกันตลอด มีเสียงร่ำร้องจากขณะที่เดินทางไปว่า ศูนย์ราชการของมาเลเซียกว้างขวาง มีภูมิทัศน์สวยงาม มีบ้านพักให้เจ้าหน้าที่ บรรยากาศน่าอยู่ เปรียบเทียบกับศูนย์ราชการของไทยที่ถนนแจ้งวัฒนะแล้ว เป็นได้เพียงแค่อ้อมประตู่

เวลาประมาณ 13.40 น. เดินทางถึงร้านอาหาร Putrajaya Seafood Restaurant ที่ตั้งอยู่ริมทะเลสาบ ในเมือง Putrajaya บรรยากาศสวยงาม อาหารมื้อนี้เป็นอาหารทะเลแบบผสม รสชาติดูจืดจางแต่เนื่องจากจะต้องเดินทางไปศาลสูงสุดมาเลเซีย ตามเวลาที่นัดไว้ 14.30 น. ต้องรีบรับประทานอาหาร จึงมีเสียงบ่นเบาๆออกมาว่า เมื่อเช้าก็ต้องรีบกินตั้งแต่ตี 5 อิ่มบ้างไม่อิ่มบ้าง พอมาเจอมื้ออร่อยก็ต้องกินแบบรีบๆ ถึงช่วงเสิร์ฟอาหารหวาน บางท่านดื่มน้ำได้คำเดียว บางท่านได้แต่มอง ก็ต้องรีบขึ้นรถ เพื่อไปที่ศาลสูงมาเลเซียให้ทันตามเวลาที่นัดไว้

อาหารกลางวันทีอร่อยแต่ต้องรีบ

คณะเดินทางไปถึงศาลสูงสุดมาเลเซียช้ากว่าเวลาที่นัดไว้ประมาณ 10 นาที ที่ศาลสูงสุดมาเลเซียมีเจ้าหน้าที่มาเลเซียรอต้อนรับอยู่ที่หน้าศาล ในการต้อนรับผู้มาเยือนเป็นประเพณีของศาลสูงสุด ที่ประธานสูงสุดจะต้อนรับผู้มาเยือนที่มีความสำคัญในหน่วยงาน แต่เนื่องจากหน่วยงานรองรับคณะศึกษาดูงานไม่ได้ทั้งหมด จึงได้ตกลงกันให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ท่านเอกอัครราชทูต หัวหน้าผู้เข้ารับการอบรม และตัวแทนผู้เข้ารับการอบรมอีกสี่ท่านเข้าเยี่ยมชมการะประธานศาลสูงสุดมาเลเซียที่หน่วยงาน

อาคาร Palace of Justice ที่ตั้งของศาลสูงสุด

คณะศึกษาดูงานอีกส่วนหนึ่ง เจ้าหน้าที่ศาลมาเลเซียได้นำชมศาลและอธิบายให้ทราบว่า ที่อาคาร Palace of Justice นั้นนอกจากเป็นที่ตั้งของศาลสูงสุดแล้วยังเป็นที่ตั้งของศาลอุทธรณ์ ที่ย้ายมาจากอาคารศาลที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ด้วย ห้องพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ มี 6 ห้อง การพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ไม่มีการสืบพยานใหม่ แต่เปิดห้องพิจารณาเพื่อเปิดโอกาสให้โจทก์หรือจำเลยแถลงคดีต่อศาล ซึ่งศาลก็สามารถซักถามประเด็นให้มีความชัดเจนขึ้น การพิจารณาคดีของศาลมาเลเซียได้วางกรอบการพิจารณาคดีไว้ด้วยคือ ศาลชั้นต้นใช้เวลาไม่เกิน 9 เดือน ตั้งแต่วันเริ่มคดีจนถึงตัดสิน ศาลอุทธรณ์และศาลสูงสุดแต่ละศาล ใช้เวลาพิจารณาคดีประมาณ 3 เดือน ต่อข้อซักถามว่าแต่ละศาลมีคดีค้างมากน้อยเพียงใด ได้รับคำชี้แจงว่า คดีที่ค้างอยู่มีประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ศาลแพ่งที่กัวลาลัมเปอร์มีการแยกคดีการค้า (Commercial cases) ออกมาต่างหากจากคดีแพ่งทั่วไป โดยคดีการค้าจะมีประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ของคดีทั้งหมด

เจ้าหน้าที่ศาลมาเลเซียต้อนรับ พาชมบรีเวนศาล

พวชมห้องพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์และอธิบายถึงระบบศาล

ต่อมาเจ้าหน้าที่ได้นำชมพิพิธภัณฑ์ของศาลที่ได้นำเครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีในอดีต เช่น เสื้อครุยของผู้พิพากษา ตราประทับที่ใช้ เอกสารคำฟ้องและคำให้การมาแสดงไว้ โดยมีการทำหุ่นจำลองห้องพิจารณาคดีในอดีตที่ใช้ระบบลูกขุนตั้งแสดงไว้ด้วย ต่อมาได้เข้าฟังการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ที่กำลังมีการแถลงคดีของกลุ่มความในขณะนั้นด้วย

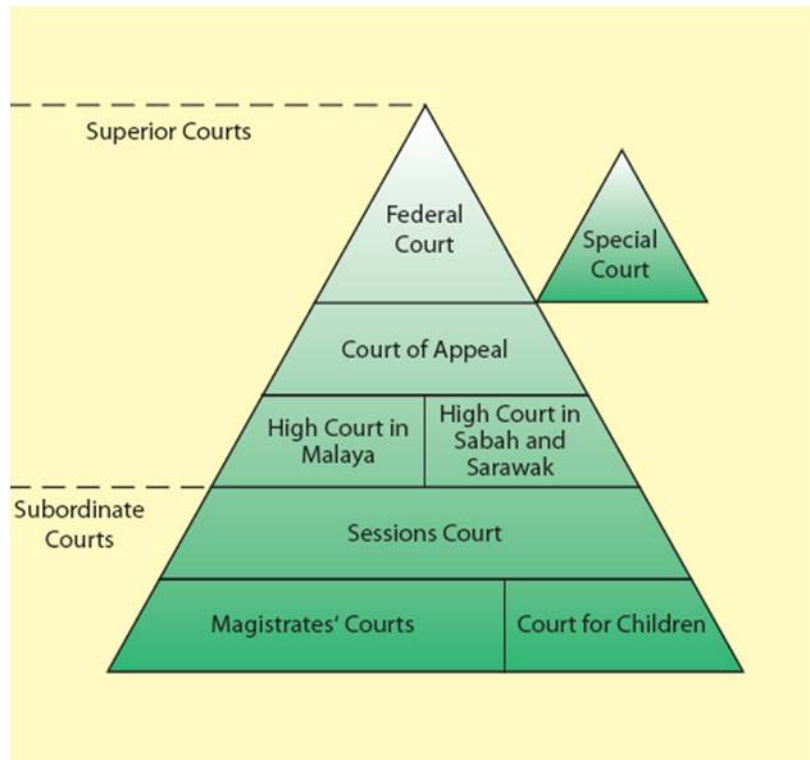
ห้องและหุ่นจำลองการพิจารณาคดีโดยระบบลูกขุน

ช่วงต่อมากณะผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดไปรวมกันที่ห้องประชุมของศาลสูงสุด เพื่อฟังการบรรยายในหัวข้อ “CONSTITUTIONAL, ROLE OF THE JUDICIAL SYSTEM OF MALAYSIA” โดย Tan Sri Dato Seri Zulkefli ตุลาการศาลสูงสุดมาเลเซีย สรุปได้ดังนี้

ฟังการบรรยายในห้องประชุมศาลสูงสุด

ผู้บรรยายได้กล่าวถึงรัฐธรรมนูญของมาเลเซียว่า เป็นรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร เป็นกฎหมายสูงสุดของสหพันธรัฐ ได้กำหนดเขตอำนาจขององค์กรของรัฐบาลไว้ว่ามีอำนาจและข้อจำกัดอำนาจไว้เพียงใด และมีบทบัญญัติที่เป็นการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน มีบทบัญญัติรับรองถึงคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย และการปกครองด้วยระบบนิติธรรม รัฐธรรมนูญของมาเลเซียไม่ได้บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญแยกไว้ต่างหาก แต่บัญญัติให้ศาลสูงสุดมีอำนาจทำนองเดียวกันกับศาลรัฐธรรมนูญ หลังจากนั้นผู้บรรยายได้บรรยายถึงระบบศาลของมาเลเซีย มีลำดับชั้นตามผังที่แสดงไว้

เขตอำนาจของศาลสูงสุด มีโดยสรุป ดังนี้

อำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ที่สำคัญคือ การพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญาที่ศาลอุทธรณ์ตัดสินแล้วและคู่ความยื่นอุทธรณ์มายังศาลสูงสุด มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่า กฎหมายที่ตราโดยรัฐสภา หรือโดยอำนาจนิติบัญญัติของรัฐว่าเป็นไปโดยชอบหรือไม่

อำนาจตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความ เช่นกรณีศาลสูงที่พิจารณาคดีได้ส่งปัญหาข้อกฎหมายมาให้ศาลสูงวินิจฉัยประเด็นความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยผู้พิพากษาที่พิจารณาคดียกขึ้นเอง หรือตามที่คู่ความร้องขอก็ได้ กรณีเช่นนี้ศาลสูงต้องรอการพิจารณาคดีนั้นไว้ก่อน จนกว่าศาลสูงจะมีคำวินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาลสูงอาจเป็นไปในทางยืนยัน หรือในทางกลับกันก็ได้

อำนาจออกหมายพิเศษ (Prerogatives Writs) เช่นอำนาจตามที่บัญญัติในกฎหมายวิธีพิจารณาความ สั่งให้บุคคลหรือหน่วยงานของรัฐต้องกระทำการใดให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือให้งดเว้นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญก็ได้ หรืออำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สั่งปล่อยบุคคลที่ถูกคุมขังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Habeas Corpus) ได้

พิจารณาคดีปกครอง ซึ่งรวมถึงคดีการให้ข้าราชการพ้นจากตำแหน่งหรือถูกลดตำแหน่ง เป็นต้น

พิจารณาคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น คำร้องคัดค้านผลการเลือกตั้ง

ผู้บรรยาย ได้ยกตัวอย่างคดีที่สำคัญที่ผู้การพิจารณาของศาลสูงสุด ดังนี้

การถอดถอนมุขมนตรีของรัฐ เปรักให้พ้นจากตำแหน่ง ซึ่งมีข้อเท็จจริงโดยสรุปคือ เดิมมุขมนตรีท่านนี้มีเสียงสนับสนุนในสภาแห่งรัฐเปรักเป็นฝ่ายเสียงข้างมาก ต่อมาสมาชิกสภาบางส่วนได้แจ้งต่อผู้คัดค้านประมุขแห่งรัฐเปรักว่า ได้เปลี่ยนไปสนับสนุนฝ่ายค้าน ทำให้เสียงสนับสนุนมุขมนตรีท่านนี้กลายเป็นเสียงข้างน้อย ผู้คัดค้านแห่งรัฐเปรักจึงแนะนำให้มุขมนตรีลาออก และแต่งตั้งอีกฝ่ายขึ้นเป็นมุขมนตรีแทน มุขมนตรีคนเดิมจึงร้องต่อศาลสูงให้ประกาศว่าตนยังคงดำรงตำแหน่งเป็นมุขมนตรี ศาลสูงตัดสินให้มุขมนตรีชนะคดีแต่แพ้คดีในชั้นอุทธรณ์ และได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์มาที่ศาลสูงสุด ศาลสูงสุดวินิจฉัยว่าเมื่อปรากฏว่า มุขมนตรีไม่ได้รับเสียงสนับสนุนจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียงข้างมาก และปฏิเสธไม่ยอมลาออก จึงเป็นที่ชัดเจนว่า การที่มุขมนตรีปฏิเสธการลาออกเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของรัฐเปรัก เมื่อไม่ได้รับเสียงสนับสนุนข้างมาก แต่จะทำหน้าที่มุขมนตรีต่อไป เป็นการขัดต่อพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

อำนาจของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คดีนี้มีข้อเท็จจริงโดยสรุปคือ เนื่องจากองค์ผู้คัดค้านป่วยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ สภาผู้สืบสันตติวงศ์ (Council of Successor) จึงได้แต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้คัดค้านได้ยื่นให้ศาลสูงพิจารณาว่า ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มีอำนาจเต็มเช่นผู้คัดค้านหรือไม่ และในช่วงที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีอำนาจที่จะโยกย้ายสภาผู้สืบสันตติวงศ์ที่แต่งตั้งโดยองค์ผู้คัดค้านได้หรือไม่

ศาลสูงวินิจฉัยว่า ตามรัฐธรรมนูญของรัฐกลับตันให้คำนิยามของคำว่า “ผู้คัดค้าน” ให้หมายความรวมถึงผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ด้วย ดังนั้นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่ได้รับการแต่งตั้งขณะที่ผู้คัดค้านไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ จึงมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้คัดค้านทุกประการ

อนึ่ง ศาลสูงเห็นว่า ผู้คัดค้านไม่มีอำนาจยื่นให้ศาลสูงวินิจฉัยเรื่องนี้ในขณะที่ยังมี ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิบัติหน้าที่อยู่

สิทธิของเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกสอบวินัย คดีนี้มีข้อเท็จจริงโดยสรุปคือ ผู้ร้องเป็นอดีตนายตำรวจของมาเลเซียถูกตั้งกรรมการสอบวินัยแล้วได้รับหนังสือให้ไปชี้แจงเรื่องที่ถูกสอบสวน ผู้ร้องได้ยื่นหนังสือชี้แจงพร้อมร้องว่าจะขอให้การด้วยวาจาด้วย แต่ได้รับการปฏิเสธจากคณะกรรมการสอบสวน ผู้ร้องจึงเสนอเรื่องให้ศาลสูงพิจารณาเป็นสิทธิของผู้ถูกสอบสวนที่จะชี้แจงเรื่องที่ถูกสอบสวนก่อนที่จะมีคำสั่งปลดออก

ศาลสูงวินิจฉัยว่า การปฏิเสธไม่ให้ผู้ร้องเข้าชี้แจงด้วยวาจาเป็นการขัดต่อความยุติธรรมตามธรรมชาติ เป็นสิทธิของผู้ถูกสอบสวนมีสิทธิที่จะชี้แจงด้วยวาจาได้

ช่วงการซักถาม ต่อมาผู้บรรยายเปิดโอกาสให้มีการซักถาม มีผู้เข้ารับการอบรมถามว่า ในประเทศไทย มีนักการเมือง เสนอให้ยุบศาลรัฐธรรมนูญของไทย แต่ที่มาเลเซียกลับปรากฏว่า สืบเนื่องมาจากคดีการเวนคืนที่ดิน ในรัฐซาราวัก จึงมีข้อเสนอจากประชาชนว่า ถึงเวลาที่มาเลเซียสมควรมีศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ขอทราบความเห็นของผู้บรรยายในเรื่องนี้ ผู้บรรยายชี้แจงว่า ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่ใช้ระบบ Common Law เช่นเดียวกับอีกหลายประเทศ ที่ใช้ระบบศาลเดี่ยวและให้ศาลสูงสุดมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งเหมาะสมอยู่แล้ว

ผู้เข้ารับการอบรมอีกท่านหนึ่งถามว่า ศาลสูงสุดมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยยับยั้ง โครงการประชานิยมของรัฐบาลที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้หรือไม่ โดยได้ยกโครงการรับจำนำข้าวของไทยเป็นตัวอย่าง ได้รับคำชี้แจงว่า ศาลสูงสุดไม่มีอำนาจพิจารณาเรื่องที่เป็นนโยบายของรัฐบาล

คำถามต่อมาคือ จนถึงปัจจุบันได้มีการวินิจฉัยยุบพรรคการเมืองบ้างหรือไม่ หากมีได้ส่งยุบไปแล้วก็พรรคที่ได้รับคำตอบว่า ยังไม่เคยมีการยุบพรรคการเมืองเลย

คำถามต่อมา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของสตรี ผู้เข้ารับการอบรมสุภาพสตรีที่เป็นผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ถามว่า ศาลมาเลเซียมีผู้พิพากษาหญิงหรือไม่ หากมีเทียบเป็นสัดส่วนเท่าใดเมื่อเทียบกับผู้พิพากษาชาย ได้รับคำตอบว่ามี ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ของผู้พิพากษา

งานเลี้ยงรับรองที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์

หลังจากการดูงานที่ศาลสูงสุดมาเลเซียสิ้นสุดลง คณะได้เดินทางไปยังสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ที่ตั้งอยู่ที่ 206 Jalan Ampang 50450 Kuala Lumpur เพื่อร่วมรับประทานอาหารค่ำตามที่สถานเอกอัครราชทูตไทยเป็นเจ้าภาพ เมื่อไปถึงสถานเอกอัครราชทูต เอกอัครราชทูตได้บรรยายสรุปถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ต่อจากนั้นอุปทูตได้ บรรยายถึงสภาพการเมือง เศรษฐกิจ การค้าของมาเลเซีย หลังจากนั้นจึงรับประทานอาหารค่ำที่ทำเนียบเอกอัครราชทูตที่ตั้งอยู่บริเวณเดียวกันกับสถานทูต

ฟังการบรรยายสรุปที่ห้องประชุมสถานทูต

หลังอาหารค่ำได้เดินทางเข้าที่พักโรงแรม Grand Millennium Kuala Lumpur

วันที่ 7 มีนาคม 2556 ช่วงเข้าไปทัศนศึกษาบริเวณหน้าพระราชวังของพระราชาธิบดีแห่งมาเลเซียที่สร้างขึ้นใหม่ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ และชมเมืองกัวลาลัมเปอร์ หลังจากนั้น เวลา 21.00 น. ออกเดินทางจากสนามบินกัวลาลัมเปอร์ โดยสารการบินไทยเที่ยวบินที่ TG 418 กลับกรุงเทพมหานคร

บทสรุปจากการไปศึกษาดูงานที่ประเทศมาเลเซีย

1. การสร้าง ศูนย์ราชการเมือง Putrajaya ของมาเลเซีย เกิดจากวิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกลของรัฐบาลมาเลเซีย เพื่อลดความแออัดของกรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งมีการวางแผนและเตรียมการไว้อย่างดี ทำให้เกิดเมืองศูนย์ราชการที่มีการวางผังเมืองอย่างดี มีภูมิทัศน์สวยงาม มีบ้านพักอาศัยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จัดให้มีการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ทั้งทางด่วน รถไฟความเร็วสูง ที่เชื่อมต่อระหว่างสนามบินกรุงกัวลาลัมเปอร์และเมืองหลวงกรุงกัวลาลัมเปอร์ มีผลพลอยได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง

2. จากการได้รับฟังคำอธิบายของเจ้าหน้าที่ศาลมาเลเซีย เรื่องที่ศาลมาเลเซียได้กำหนดกรอบเวลาในการพิจารณาคดีไว้ คือศาลชั้นต้นใช้เวลาเกิน 9 เดือน ศาลอุทธรณ์ และศาลสูงสุดมีกรอบเวลาศาลละ 3 เดือน และกรณีพิพาทแพ่งกัวลาลัมเปอร์ ได้แยกคดีการค้าออกจากคดีแพ่ง นั้น ผู้เข้ารับการอบรมที่ไปศึกษาดูงานบางส่วนได้นำเรื่องนี้มาถกกันอย่างไม่เป็นทางการ โดยประธานศาลอุทธรณ์ให้ข้อมูลว่า การพิจารณาคดีในศาลไทยที่บางคดีมีความล่าช้า นั้นเกิดจากปัจจัยหลายประการ ทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ แต่ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยทำให้การพิจารณาเร็วขึ้นคือการบริหารงานคดี หากมีประสิทธิภาพ จะเป็นตัวช่วยให้การพิจารณาคดีเร็วขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งขณะนี้ศาลอุทธรณ์กำลังดำเนินการอยู่

การแยกคดีการค้า (ไทยเรียกว่าคดีพาณิชย์) ออกจากคดีแพ่งนั้น ประเทศไทยได้เริ่มมีการพิจารณาเรื่องนี้มาตั้งแต่ปี 2548 เพราะเห็นว่านิติสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชนทางด้านแพ่ง มีความแตกต่างจากเรื่องของการค้าพาณิชย์ ซึ่งมีแนวปฏิบัติแนวคิดแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนากฎหมาย ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำข้อเสนอแยกคดีพาณิชย์ออกจากคดีแพ่ง มีอาจารย์จรัญ ภัคศิษานกุลเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่โดยสรุปคือ ขั้นแรกคือศึกษาแนวทางเพื่อจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษเฉพาะคดีพาณิชย์ขึ้น ขั้นต่อไปคือแยกประมวลกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายพาณิชย์ คณะอนุกรรมการชุดดังกล่าวได้ศึกษาและดำเนินการในเรื่องนี้ก้าวหน้ามาก แต่ก็ต้องหยุดชะงักไปเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครองในปี 2549

3. ระบบศาลของมาเลเซีย เป็นระบบศาลที่มีพื้นฐานจากระบบจารีตประเพณี เป็นระบบศาลเดี่ยว ไม่มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองแยกต่างหาก ศาลสูงหรือศาลสูงสุดพิจารณาคดีทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง คดีที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งแตกต่างจากระบบศาลของประเทศไทย ที่มีการแยกศาลออกเป็น ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร

อย่างไรก็ตาม อันสืบเนื่องมาจากคดีข้อพิพาทการเวนคืนที่ดินที่รัฐชาราวัค ที่มีการเสนอให้ศาลสูงสุดพิจารณาวินิจฉัย แต่ศาลสูงสุดก็ไม่ได้พิจารณาวินิจฉัยแต่อย่างไร จึงทำให้มีประชาชนชาวมาเลเซียบางส่วนเรียกร้องว่า สมควรที่มาเลเซียจะต้องจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้น แต่แนวคิดทัศนคติของมาเลเซีย และศาล ยังเห็นว่า ระบบศาลที่ใช้อยู่ในมาเลเซียปัจจุบัน เหมาะสมแล้ว

4. ในการไปศึกษาคูงานที่อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ครั้งนี้ แม้ทั้งสองจะเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน แต่ทั้งสองประเทศก็มีระบบศาลแตกต่างกัน คือ อินโดนีเซียมีศาลรัฐธรรมนูญ แต่มาเลเซียไม่มีศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นอำนาจของศาลสูงสุดเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ จึงย้อนไปดูประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ คือ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ต่างก็ปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญ หรือที่อาจเรียกชื่ออย่างอื่น เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ แต่ละประเทศให้ศาลหรือองค์กรใด ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ เช่น ปัญหากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ การคุ้มครองสิทธิของประชาชน เป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ การฟ้องร้องเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตลอดจนข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น ประเทศที่มีศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court) ประกอบด้วย อินโดนีเซีย ไทย สำหรับ เมียนมาร์ เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Constitutional Tribunal อาจเรียกว่า ตุลาการรัฐธรรมนูญ คือยังไม่ถึงกับเรียกว่าเป็นศาล ประเทศที่ไม่ได้แยกศาล และกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาคือ บรูไน ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ส่วนที่กำหนดให้เป็นอำนาจขององค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่นคือ กัมพูชา เป็นอำนาจของ สภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council) เวียดนามเป็นอำนาจของ คณะกรรมาธิการกฎหมายของรัฐสภา (Committee on Law of the National Assembly)

5. การไปศึกษาคูงานที่ศาลรัฐธรรมนูญอินโดนีเซียและศาลสูงสุดมาเลเซียครั้งนี้ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างศาลรัฐธรรมนูญไทย ศาลรัฐธรรมนูญอินโดนีเซีย และศาลสูงสุดมาเลเซีย เมื่ออาเซียนเป็นประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community : APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลสูงสุด หรือองค์กรที่ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญของประเทศอาเซียนทั้งหลาย คงจะมีบทบาทร่วมมือกันมากขึ้น และอาจพัฒนาการนำไปสู่การจัดตั้งเป็นองค์กรวินิจฉัยและระงับปัญหาข้อพิพาทที่เกิดจากการปฏิบัติตามความตกลงต่างๆ ของอาเซียนก็ได้

รายชื่อผู้เข้าอบรม หลักสูตรหลักนิทรรศน์เพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ 1

	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
33	นายวุฒิพงศ์ วิบูลย์วงศ์	รองอัยการสูงสุด	สำนักงานอัยการสูงสุด
34	นายศักดิ์ณรงค์ แสงสง่า พงศ์	รองเลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
35	นายสกล หาญสุทธีวรินทร์	ผู้เชี่ยวชาญประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	ศาลรัฐธรรมนูญ
36	พล.ท. สถาพร เกียรติ ภิญโญ	หัวหน้าสำนักตุลาการทหารและตุลาการพระ ธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารสูงสุด	สำนักตุลาการทหารกรมพระธรรมนูญ
37	นายสมผล ตรีภูมรุ้ง	ผู้เชี่ยวชาญประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	ศาลรัฐธรรมนูญ
38	นายสมศักดิ์ จังตระกูล	ที่ปรึกษาด้านความมั่นคง (นักวิเคราะห์นโยบายและ ทรงคุณวุฒิ)	สำนักงานกระทรวงมหาดไทย
39	นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ	สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
40	นางสาวสารี อ่องสมหวัง	เลขาธิการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค	มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
41	ศ. (พิเศษ) สิทธิโชค ศรี เจริญ	ทนายความอาวุโส	บริษัท สำนักงาน สิทธิโชค ศรีเจริญ ทนายความ จำกัด
42	ดร. สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	มหาวิทยาลัยนอร์มทงกรุงเทพ
43	นายสิทธิพร เสภาภาน	ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ	สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
44	นายสุวิจักขณ์ นาควัชรระชัย	เลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร	สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
45	พล.ต.ท. สุวิระ ทรงเมตตา	ผู้บัญชาการศึกษา	กองบัญชาการศึกษาสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ
46	รศ. สำเรียง เมฆเกรียงไกร	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
47	นายอภิชาติ สุกคคานนท์	ประธานกรรมการการเลือกตั้ง	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
48	นายอภิมุข สุขประสิทธิ์	กรรมการร่างกฎหมายประจำ (นักกฎหมายกฤษฎีกา ทรงคุณวุฒิ)	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
49	นายอรรถพล ใหญ่สว่าง	รองอัยการสูงสุด	สำนักงานอัยการสูงสุด
50	นายอารีพงศ์ ภู่อุ่ม	ปลัดกระทรวงการคลัง	สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง
51	พล.ต.อ. เอก อังสนานนท์	รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(ภาคผนวก 2)

รายชื่อการแบ่งกลุ่มนักศึกษาหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 1 (นรป.)

กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2	
รหัส	ชื่อ - สกุล	รหัส	ชื่อ - สกุล
10156	กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	20156	กิตติพงษ์ กิตยารักษ์
50156	คณิต วัลยะเพ็ชร	60156	ชนรรค์ พุทธิมลินประทีป
90156	ชีพ จุลมนต์	100156	เชาวน์ กาญจนะไพบุลย์
130156	คุณฤ หัสละเมียร	140156	ธนวัฒน์ เนติโพธิ์
170156	นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	180156	พล.ต.อ.นิสสัย บุญศิริ
210156	ประเสริฐ โอนพรัตน์วิบูล	220156	พล.ท.ปานศิริ มีผล
250156	พิรศกย จันทรวรินทร์	260156	ไพบุลย์ วหาหะไพฑูรย์
290156	มนตรี จิวโรไท	300156	วารากรณ์ มีเปรมปรีดี
330156	วุฒิพงษ์ วิบูลย์วงศ์	340156	ศักดิ์ณรงค์ แสงสง่าพงศ์
370156	สมผล ตระกูลรุ่ง	380156	สมฤทธิ ไชยวงศ์
410156	สำเรียง เมฆเกรียงไกร	420156	สิทธิโชค ศรีเจริญ
450156	สุวิจักขณ์ นาควิชัยระชัย	460156	พล.ต.ท.สุวิระ ทรงเมตตา
490156	อรรถพร ใหญ่สว่าง	500156	อารีพงศ์ ภู่อุ่ม
กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4	
รหัส	ชื่อ - สกุล	รหัส	ชื่อ - สกุล
30156	กิรวุฒิ กิตติชาติชัย	140156	พล.ต.ต.บรรค์ชัย อนันตสมบุรณ์
70156	ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม	180156	ชาญวิทย์ รักษ์กุลชน
110156	ฐิติเชษฐ นุชนาฏ	120156	พล.อ.ท.ณรงค์ เหล่าธีระเชาวน์
150156	ธานี วรภัทร์	160156	ธีระพงษ์ จิระภาค
190156	พล.ร.ท.บุญชัย มรินทร์พงษ์	200156	ประพีร์ อังกิ้นันท์
230156	ผาณิต นิตินันท์ประภาส	240156	พิศล พิรุณ
270156	ภรณ์ ลีนุตพงษ์	280156	ภัทรศักดิ์ วรรณแสง
310156	วัลลภ ตังคณานุรักษ์	320156	วิรัช ชินวินิจกุล
350156	สกล หาญสุทธีวารินทร์	360156	พล.ท.สถาพร เกียรติภิญโญ
390156	สมศักดิ์ จังตระกูล	400156	สารี อ่องสมหวัง
430156	สิทธิพร ประวิติรุ่งเรือง	440156	สิทธิพร เสภาายน
470156	อภิชาติ สุขัคคานนท์	480156	อภิมุข สุขประสิทธิ์
510156	พล.ต.อ.เอก อังสนานนท์		